

Horizontális értékesítési lánc kialakítására vonatkozó kérdés

1. TÉNYÁLLÁS

A Megkeresés szerint két biztosító azonos tulajdonosi körhöz tartozás okán törekednek a társaságok közötti hatékony együttműködésre. Ennek keretében a biztosító társaságok abban állapodtak meg, hogy az egyik biztosító (**Megbízó Biztosító**) a másik biztosítóval (**Megbízott Biztosító**) jelenleg is szerződéses jogviszonyban álló függő ügynökök értékesítési hálózatán keresztül értékesítené meghatározott termékét (**Termék**).

Az előzetes megállapodás szerint a tervezett értékesítési láncolat a következőképp alakulna:



2. JOGKÉRDÉS

2.1 A megkereső arra vonatkozóan kérte az MNB állásfoglalását, hogy az előzetes megállapodás alapján, amennyiben ugyanazon entitás (Megbízott Biztosító) a saját terméke értékesítése során az Alügynökök szempontjából biztosítói minőségben, a Termék értékesítése során biztosításközvetítói minőségben jár el, megfelel-e a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (**Bit.**) 373. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésnek¹.

2.2 A megkereső álláspontja szerint a tervezett együttműködésre a Bit. 373. § (1) bekezdésében foglalt tilalom nem alkalmazandó figyelemmel arra, hogy a horizontális értékesítési láncok kialakításának tilalma által a jogalkotói szándék az volt, hogy megtartsa az értékesítési hálózat átláthatóságát, ellenőrizhetőségét és minden esetben visszakövethető legyen az eredeti megbízó személye és ne jöjjön létre az ügyfelek és a felügyeleti hatóság által követhetetlen, átláthatatlan szerződéses kapcsolati konstrukció.

A megkereső előadta, hogy a megállapodás alapján tervezett értékesítési konstrukció azért nem sérti a Bit. 373.§ (1) bekezdésében foglaltakat, mert az együttműködés két olyan biztosító között jön létre, melyeknek tulajdonosa azonos, továbbá a Megbízott Biztosító saját, vele jelenleg is szerződésben álló értékesítési hálózatát bízna meg a testvérvállalata Termékének értékesítésével, továbbra is biztosítva az ügyfelek, a piac és a felügyeleti hatóság számára az átlátható, követhető értékesítési láncolat kialakítását. A szerződéses viszonyokat vizsgálva a Megbízott Biztosító és az Alügynökök szempontjából nem újabb közvetítói közreműködő bevonására kerülne sor, hanem a Megbízott Biztosító ügyletben való eljárói minőségének változása okán „mozdítaná” magával az Alügynököket. Az azonos tulajdonosok miatt nem két független biztosító szerepel a jogviszonyban és nem is újabb közvetítővel bővül a láncolat, hanem az Alügynökök jelenlegi megbízója, a Megbízott Biztosító szerepköre változik a Termék értékesítése folyamatában biztosításközvetítővé, ezzel az Alügynököket egy szinttel lejjebb helyezve a láncolatban. A megkereső kifejtette továbbá, hogy az ügyletben szereplő biztosítók biztosítási termékei az azonos tulajdonosi kör miatt a Bit. 4. § (1) bekezdés 111. pontja² szerint nem számítanak versengő termékeknek.

¹ Bit. 373. § (1) A biztosításközvetítővel jogviszonyban álló, biztosításközvetítói tevékenységet végző személy biztosításközvetítói tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt másik biztosítóval vagy biztosításközvetítővel nem létesíthet.

² Bit. 4. § (1) E törvény alkalmazásában:

111. versengő termékek: azok a biztosítási termékek – ide nem értve azon biztosítók termékeit, amelyeknek a tulajdonosa azonos vagy az egyik biztosító a másik biztosító tulajdonosa, vagy azonos tulajdonosi csoportba tartoznak –, amelyek a felhasználási célra, a fedezett kockázatok körére és az ehhez kapcsolódó biztosítási szolgáltatásokra tekintettel alkalmasak az ügyfél számára helyettesíteni egymást és az 1. és 2. mellékletek szerint azonos ágazatba vagy azonos ágazat azonos alágazatába tartoznak.

Végezetül a megkereső álláspontjában hivatkozott a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCX-XXVII. törvény (Hpt.) 10. § (3) bekezdésére³, amely a közvetítők horizontális és vertikális jogviszonyait a Bit.-hez hasonló módon szabályozza, ugyanakkor kitér arra az esetre is, amikor az első szinten álló közvetítő biztosító. Ez esetben a Hpt. engedi, hogy a közvetítővel szerződő közvetítői alvállalkozó megbízást adjon egy másik közvetítő alvállalkozónak, és ha a jogszabályi feltételek fennállnak, egyes termékek esetében a jogszabály engedi, hogy ezek a függő közvetítők akár más pénzügyi intézmény termékét is értékesítsék. A megkereső úgy véli, hogy a két biztosító egymáshoz viszonyított speciális helyzetét alapul véve, analógiát alkalmazva a Hpt. és a Bit. szabályozási logikája között, a közöttük történő együttműködés a Bit. keretei között is működhet.

1. Az MNB ÁLLÁSPONTJA

1.1. Amint az az MNB honlapján megtalálható, „*Állásfoglalás kéressel kapcsolatos eljárások és elvek*” című tájékoztatóban⁴ (Tájékoztató) is szerepel, a jogszabályok által meghatározott körön kívül az MNB-nek nincs hatásköre – többek között – szerződések, üzleti megoldások, folyamatok jogi megfelelőségének előzetes, általános vizsgálatára. Állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, illetve keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. Az állásfoglalás kiadása nem hatósági ügy, arra nem vonatkoznak a hatósági eljárásokban irányadó határidők, és bármely tevékenységnek, üzleti döntésnek, jogügyletnek (illetve ezek elhatározásának, megkezdésének, végrehajtásának) az MNB állásfoglalásától való függővé tétele kizárólag az állásfoglalást kérő személy felelőssége. A jelen állásfoglalásban foglaltak nem értelmezhetőek a Megkeresésben írtakkal összefüggő üzleti koncepció, megoldás jogszabályi megfelelőségével kapcsolatos felügyeleti álláspontként, az MNB célja a jelen – nem kötelező erejű – állásfoglalás kiadásával összefüggésben az, hogy a megkereső annak ismeretében alakíthassa ki saját jogi álláspontját.

3.2 A hatályos magyar biztosítási közjogi szabályozás lehetőséget ad mind a biztosítók, mind pedig a biztosításközvetítők (ügynök, többes ügynök és alkusz) számára, hogy a biztosítási értékesítési, közvetítői tevékenységük vagy annak egy része végzésére más személyeket vegyenek igénybe (lásd például a Bit. 369. § (4), 385. § (2), 391. § (1), 402. § (2) és 412. § (1) bekezdését). Ennek révén a gyakorlatban ún. közvetítői láncolatok alakulnak ki, és a közvetítői láncolatok transzparenciája és az egyértelmű felelősségi viszonyok védelme érdekében a Bit. a közvetítői láncolatok kialakulását, illetve kialakítását horizontálisan és vertikálisan is korlátozza.

A vertikális értékesítési lánc (Bit. 373. § (2) bekezdés) kialakítására vonatkozó tilalom alapján amennyiben a közvetítő rendszeres, üzletszerű tevékenysége keretében valamely biztosító vagy biztosítók termékeit közvetíti, akkor a vele munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással további megbízási, illetve munkavégzésre irányuló, de munkaviszonynak nem minősülő egyéb jogviszonyt már nem létesíthet. Ebből következően tehát a biztosításközvetítőként eljáró személy által e tevékenységében való közreműködésre igénybe vett megbízott további megbízottakat nem vehet igénybe, a biztosításközvetítői tevékenységet csak munkaviszonyban álló alkalmazottai útján folytathatja. (A munkaszerződés alapján a munkavállaló személyesen köteles a munkáját végezni, ami lezárja a láncolatot.) A vertikális lánctilalom indoka, hogy a soklépcsős alvállalkozói láncok esetében a lánc végén álló, a tevékenységet ténylegesen végző közvetítő tevékenysége már nem vagy nem megfelelően kontrollálható az eredeti megbízó által.⁵

Ahogy a Bit. kommentárja rögzíti, a horizontális értékesítési lánc kialakításának jelen esetben releváns tilalma (Bit. 373. § (1) bekezdés) a biztosításközvetítő által a közvetítői tevékenység végzésére igénybe vett személyt attól zárja el, hogy biztosításközvetítői tevékenység végzésére irányuló további munkaviszonyt, megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt létesítsen másik biztosítóval vagy biztosításközvetítővel. A tilalomnak való megfelelés érdekében a biztosításközvetítőnek új közvetítői közreműködő bevonásakor szükséges ellenőriznie, hogy az érintett közreműködő (és annak alkalmazottai, amennyiben gazdálkodó szervezetről van szó) nem áll-e más biztosítóval vagy biztosításközvetítővel biztosításközvetítésre irányuló jogviszonyban. Az ellenőrzést ugyanakkor megkönnyíti a Biztosításközvetítői nyilvántartás, amelyben ellenőrizhető, hogy az egyes biztosításközvetítők mely biztosítók, illetve biztosításközvetítő

³ Hpt. 10. § (3) bekezdés: A közvetítő – ide nem értve a pénzügyi intézményt, a befektetési vállalkozást és a biztosítót – közvetítői alvállalkozója a pénzügyi szolgáltatás közvetítése teljesítéséhez további megbízási szerződést nem köthet. Közvetítővel jogviszonyban álló közvetítői alvállalkozó pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt pénzügyi intézménnyel vagy más közvetítővel nem létesíthet.

⁴ <http://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok/allasfoglalas-keressel-kapcsolatos-eljarasok-es-elvek>

⁵ Kommentár a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvényhez (Wolters Kluwer Kft., szerkesztette: Kovács Zsolt)

javára végzik tevékenységüket, sőt a nyilvántartás technikai megoldásainak segítségével legkésőbb akkor kiderül a potenciális jogsértés, amikor az érintett közvetítőt rögzíténi a nyilvántartásban, mivel arra a nyilvántartó rendszer, ha a tilalmas helyzet létrejöttét észleli, nem is ad lehetőséget.

3.3 A Megkeresésben foglalt megállapodás szerint a Megbízó Biztosító szándéka, hogy a Termékét a Megbízott Biztosító, mint az általa megbízott függő biztosításközvetítő már meglévő ügynöki hálózatán keresztül értékesítse azzal, hogy a Megbízott Biztosító a saját terméke(i) értékesítése vonatkozásában megmaradna biztosítónak. A Megkeresésben vázolt konstrukció alapján amennyiben a Megbízott Biztosító a Termék értékesítése során biztosításközvetítői minőségben jár el, az általa megbízott ügynökök biztosításközvetítővel⁶ jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet⁷ végző személynek minősülnek. Ezek alapján az Alügynökök a Bit. 373. § (1) bekezdés értelmében más biztosítóval már nem köthetnének megbízási szerződést, még nem versengő termékekre sem, vagyis magával a Megbízott Biztosítóval sem, aki saját terméke vonatkozásában megmaradna biztosítói szerepben.

Mindezekre figyelemmel az MNB álláspontja szerint a Bit. hatályos szabályozása alapján a megkereső tévesen értelmezte a horizontális lánctilalomra vonatkozó jogszabályi rendelkezést az általa tervezett értékesítési konstrukcióra. A biztosítók között fennálló tulajdonosi kapcsolattól függetlenül különálló entitásokról, önálló jogi személyekről beszélhetünk, a szervezetek között fennálló esetleges kapcsolódás tekintetében a Bit. horizontális lánctilalomra vonatkozó rendelkezése kivételt nem rögzít. Ezért az MNB meglátása szerint nem elfogadható a megkereső azon érvelése, miszerint a biztosítók azonos tulajdonosi körbe tartozása miatt nincs jogi akadálya a Terméknek a Megbízott Biztosító ügynöki hálózatán keresztül való értékesítésének.

Az MNB rámutat arra is, hogy a megkereső megalapozatlanul hivatkozik a jelen esetben kivételt teremtő analógiaként a Hpt. 10. § (3) bekezdésére. Annak első mondata⁸ ugyanis, amely a biztosítókat (is) kivételként kezeli, a vertikális közvetítői láncolat kialakítására, annak lehetséges hosszára vonatkozó szabály. Ezzel a Bit. szabályozása is összhangban van, hiszen a Bit. már hivatkozott 4. § (1) bekezdésének 15. pontja alapján a biztosító e körben sem minősül biztosításközvetítőnek, és a Bit. 373. § (2) bekezdése a biztosításközvetítővel munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személynek tiltja meg, hogy a biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással munkaviszonytól eltérő jogviszonyt létesítsen.

A jogszabályhely második mondata⁹, amely a horizontális lánctilalom kialakításának jelen esetben releváns tilalmát szabályozza a Hpt. esetében, ugyanakkor – a Bit.-tel egyező módon – bármely minőségű pénzügyi közvetítő alvállalkozója esetében megtiltja, hogy a közvetítői alvállalkozó pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt létesítsen pénzügyi intézménnyel vagy más közvetítővel. A Megkeresésben ismertetett üzleti konstrukció ezért a Hpt. közvetítői lánctilomokra vonatkozó szabályai alapján sem lenne lehetséges.

Felhívom figyelmüket arra, hogy az MNB – a honlapján megtalálható részletes Tájékoztatóval összhangban – a felügyelt intézmények tevékenységét, alkalmazott gyakorlati jogszabályi megfelelését folyamatos felügyelés keretében, helyszíni vagy helyszínen kívüli vizsgálatok során ellenőrzi. Az MNB véleményét kizárólag a megkereső által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki, a jelen állásfoglalásban foglalt egyedi jogértelmezés kizárólag a megkereső által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, más hatóságokra, illetve a bíróságokra nézve nincs kötelező tartalma, az állásfoglalás kiadása nem

⁶ Bit. 4. § (1) E törvény alkalmazásában:

15. (a) *biztosításközvetítő*: az a természetes vagy jogi személy, aki javadalmas ellenében biztosításközvetítői tevékenységet végez, ide nem értve a saját kockázatvállalásával összefüggő, saját jogú értékesítési tevékenységet végző biztosítót és a vele munkaviszonyban álló, részére közvetlenül értékesítési tevékenységet végző, biztosításközvetítőnek nem minősülő természetes személyeket

⁷ Bit. 4. § (1) E törvény alkalmazásában:

14. *biztosításközvetítői tevékenység*: a biztosításközvetítő által végzett azon üzletszerű tevékenység, amely a biztosítási értékesítést, annak szervezését, valamint a független biztosításközvetítői szaktanácsadást foglalja magában, azzal, hogy nem minősülnek biztosításközvetítői tevékenységnek a 123. pont a)–d) alpontjai szerinti tevékenységek;

⁸ A közvetítő – ide nem értve a pénzügyi intézményt, a befektetési vállalkozást és a biztosítót – közvetítői alvállalkozója a pénzügyi szolgáltatás közvetítése teljesítéséhez további megbízási szerződést nem köthet.

⁹ Közvetítővel jogviszonyban álló közvetítői alvállalkozó pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt pénzügyi intézménnyel vagy más közvetítővel nem létesíthet.

mentesíti az állásfoglalást kérő személyt a saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége és az ezért fennálló felelősség alól. A jelen állásfoglalás kizárólag a megkereső tájékoztatása céljából készült, a benne foglaltak egyéb célok érdekében, továbbá harmadik személyekkel szemben nem használhatóak fel, illetve jogvita eldöntésére nem alkalmazhatóak.

Budapest,

6224-3/2024